

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/179073,Konferencja-naukowa-Proba-ognia-Polscy-dowodcy-wojskowi-XX-wieku-i-ich-bitwy-PRO.html>
01.03.2026, 03:17

Strona znajduje się w archiwum.

Konferencja naukowa „Próba ognia. Polscy dowódcy wojskowi XX wieku i ich bitwy” PROGRAM - Szczecin, 24-25 października 2023.

Dziś rozpoczynamy konferencję naukową „Próba ognia. Polscy dowódcy wojskowi XX wieku i ich bitwy”, która odbywa się w Przystanku Historia na pl. Brama Portowa 1

24.10.2023

Pierwsza połowa dwudziestego wieku obfitowała w krwawe działania wojenne toczone z udziałem polskich formacji zbrojnych. Wiele spośród tych starć obrosło mniej lub bardziej zgodnymi z prawdą tradycjami, powielanymi niekiedy do dzisiaj w literaturze przedmiotu. Pomimo postępujących badań nie sposób uznać, iż historia oręza polskiego w XX w. doczekała się wyczerpującej analizy. Wynikało to m.in. z długotrwałego braku adekwatnego dostępu do rodzimych i zagranicznych materiałów źródłowych lub selektywnego z nich korzystania; było też było rezultatem kształtowania wydarzeń historycznych na potrzeby polityczne i propagandowe, a niekiedy również osobiste. Postępowanie takie można było obserwować w dwudziestoleciu międzywojennym (m.in. kult Józefa Piłsudskiego i propagowanie osiągnięć dowódców związanych z Sanacją w kontrze do perspektywy endeckiej), a w sposób szczególnie jaskrawy po przejęciu w Polsce władzy przez komunistów. Ci ostatni określonym osobom i wydarzeniom nadawali niezасłużony rozgłos, inne zaś zbywali milczeniem lub celowo przedstawiali w sposób fałszywy, pozbawiając należnym im zasług. Swoją rolę odgrywały w tym wszystkim także drukowane wspomnienia wysokich stopniem dowódców, którzy – dbając o swój wizerunek i korzystając z braku badań źródłowych – starali się kierować rodzimą historiografią wojskową na dogodnie dla nich tory, nierzadko okazujące się koleinami, trudnymi do porzucenia nawet po dekadach. Wielkie znaczenie w okresie komunistycznych rządów miała cenzura i autocenzura, dzięki której szereg postaci i wydarzeń historycznych opisywano w sposób odpowiadający ówczesnym władcom Polski, w tym określonym frakcjom w łonie partii komunistycznych. Powstałe przez to zaniechania i przekłamania w badaniach są niestety odczuwalne do dzisiaj.

Historia oręza polskiego w XX wieku obfituje w szereg postaci i wydarzeń niewątpliwie chwalebnych i godnych przypomnienia, ale też świadczących o tchórzostwie, niekompetencji i małostkowości. Wiele trudnych tematów pozostaje przemilczanych lub opisy ich trudno uznać za wyczerpujące. Wspomniane zagadnienia zasługują na zainteresowanie historyków.

Z uwagi na niezwykle szerokie spektrum zagadnień postanowiono skupić się na następujących kwestiach:

- I wojna światowa – szkoła prowadzenia nowoczesnych działań wojennych i przyszłej służby w Wojsku Polskim: osiągnięcia i porażki kadry dowódczej polskich formacji militarnych, jak również w służbie na wysokich stanowiskach w armiach obcych w latach 1914-1918;
- budowa tzw. mitu legionowego wokół poszczególnych potyczek i bitew i jego naukowa weryfikacja;
- wielki test w samodzielnym prowadzeniu działań – wojna polsko-sowiecka 1919-1921: dokonania i niedociągnięcia w walce z Armią Czerwoną na poziomie strategicznym i operacyjnym ze szczególnym uwzględnieniem momentów kryzysowych;

- kryteria doboru na wyższe stanowiska dowódcze w Wojsku Polskim i model kariery w okresie dwudziestolecia międzywojennego oraz wpływ tych czynników na poziom przygotowania wyższej kadry dowódczej do prowadzenia nowoczesnych działań wojennych w 1939 r.;
- polska kadr dowódcza w obliczu ilościowej i jakościowej przewagi niemieckiej i szybkiego załamania się polskiego planu działań wojennych jesienią 1939 r.: analiza na poziomie strategicznym i operacyjnym oraz ocena postaw moralnych dowódców w momentach kryzysowych;
- ocena osiągnięć jednostek Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie i ich dowódców na różnych teatrach działań wojennych, m.in. 1. Dywizja Pancerna we Francji i II Korpus we Włoszech (Monte Cassino, Bolonia, Ankona);
- kadra dowódcza tzw. Ludowego Wojska Polskiego i sztuka wojenna Armii Czerwonej: katastrofy pod Lenino i Budziszynem, krwawe forsowanie Wału Pomorskiego – powojenna komunistyczna mitologia a rzeczywiste dokonania tzw. LWP na froncie wschodnim.

Konferencja realizowana jest przez szczeciński Oddział Instytutu Pamięci Narodowej.

Prelegenci są zobowiązani do dostarczenia – w nieprzekraczalnym terminie do 25 listopada 2023 r. – artykułów powstałych na podstawie wygłoszonych referatów. Teksty, które będą zgodne z instrukcją wydawniczą IPN i pomyślnie przejdą proces recenzyjny, zostaną opublikowane w tomie studiów monograficznych.

Organizatorzy zastrzegają sobie prawo wyboru zgłoszeń oraz tekstów przesłanych do druku.

Zgłoszenia, jak również wszelkie pytania, prosimy kierować na adres:

dr Przemysław Benken – Oddziałowe Biuro Badań Historycznych IPN w Szczecinie,
przemyslaw.benken@ipn.gov.pl

Pliki do pobrania

[Program konferencji - Próba ognia \(docx, 16.26 KB\)](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)